

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ของสำนักงาน กขค.

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖
สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า (สำนักงาน กขค.)

.....

- ด้าน ๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
๒. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ
๓. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง
๔. ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล

๑. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงแตกต่างไปจากผลลัพธ์ที่คาดการณ์ไว้ ความแตกต่างเกิดจากความไม่แน่นอนของปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จของการดำเนินงานขององค์กร ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงซึ่งแตกต่างไปจากการคาดการณ์มีโอกาสเกิดได้ใน ๒ ลักษณะ^๑

(๑) ผลกระทบในเชิงลบ (Negative Effect) ทำให้องค์กรไม่บรรลุวัตถุประสงค์ และสร้างความเสียหายให้กับองค์กร

(๒) ผลกระทบในเชิงบวก (Positive Effect) ทำให้มูลค่าขององค์กรมีระดับเพิ่มขึ้น เกิดเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

การประเมินความเสี่ยง ตามมาตรฐาน COSO 2013 องค์กรประกอบที่ ๒ หลักการที่ ๘ เรื่อง การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นกรอบหรือภาระในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๔ กระบวนการ ดังนี้^๒

๑. Corrective: แก้ปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิด สิ่งที่มีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก

๒. Detective: เฝ้าระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบ ต้องสอดส่องตั้งแต่แรกตั้งข้อบ่งชี้บางเรื่องที่น่าสงสัย ทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสแก่นักบริหาร

๓. Preventive: ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่การสุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิดในส่วนพฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้ว่าทำไป มีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้การทุจริตเข้ามาได้อีก

๔. Forecasting: การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันปราบปรามล่วงหน้าในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

^๑ จันทนา สาขากร, นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ, ศิลปพร ศรีจันเพชร, การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: ทีพีเอ็น เพรส, ๒๕๕๗), ๓-๑

^๒ ฉวีวรรณ นิลวงศ์, การบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร, สืบค้นเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖, <http://www.stopcorruption.moph.go.th>

ตารางที่ ๑ : ระบุความเสี่ยง (Known Factor และ Unknown Factor)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต			
๑.๑	การพิจารณาคำขอในลักษณะใกล้เคียงกัน แต่มีโอกาที่จะพิจารณาโดยใช้ดุลยพินิจต่างกัน เพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ยื่นคำขอ		✓
๑.๒	การเรียกรับผลประโยชน์จากผู้ยื่นคำขอ เพื่อให้การดำเนินการรวดเร็วขึ้น		✓
๒. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ			
๒.๑	การให้ความช่วยเหลือหรือผ่อนผันให้แก่นิติบุคคลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง หรือการออกหลักเกณฑ์ที่เอื้อประโยชน์		✓
๒.๒	การประวิงเวลาในการแสวงหาพยานหลักฐาน หรือขาดการตรวจสอบควบคุม เร่งรัดในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดช่องทางการเรียกรับผลประโยชน์		✓
๓. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง			
๓.๑	การกำหนดคุณสมบัติของผู้ยื่นข้อเสนอ รายละเอียดของขอบเขตของงาน (TOR) และเกณฑ์การให้คะแนนที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ยื่นข้อเสนอรายใดรายหนึ่ง เพื่อเรียกรับสินบน หรือประโยชน์อื่นใด	✓	
๓.๒	การประมาณราคากลางสูงกว่าความเป็นจริง	✓	
๓.๓	การพิจารณาผลการประกวดราคาทางอิเล็กทรอนิกส์ อาจมีการให้คะแนนที่เอื้อประโยชน์ให้ผู้ยื่นข้อเสนอรายใดรายหนึ่ง	✓	
๓.๔	การตรวจรับงานไม่ครบถ้วนตามขอบเขตของงาน (TOR) อาจมีการเรียกรับสินบนหรือผลประโยชน์อื่นใด เพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้างผ่านการตรวจรับงาน	✓	
๔. ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล			
๔.๑	การสรรหา แต่งตั้ง โยกย้ายพนักงาน มีการเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้องหรือเครือญาติ	✓	

คำอธิบาย : รายละเอียดความเสี่ยงการทุจริต เช่น รูปแบบ พฤติการณ์การทุจริตที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น (อธิบายให้ละเอียดชัดเจนมากที่สุด)

- ความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง Known Factor
- ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิดขึ้นหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง Unknown Factor

ตารางที่ ๒ : เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

โอกาส/ผลกระทบ	๑	๒	๓	๔	๕
โอกาส (Likelihood)	เหตุการณ์ที่ไม่มีโอกาสเกิดขึ้นหรือแทบไม่เกิดขึ้นเลย	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นน้อยมาก	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นบางครั้ง	เหตุการณ์ที่อาจเกิดได้สูง	เหตุการณ์ที่อาจเกิดได้สูงมาก
ผลกระทบ (Impact)	ความรุนแรงของผลกระทบไม่มี ความสำคัญ/ แทบไม่มีผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กร/ หรือต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ	ความรุนแรงของผลกระทบมีเล็กน้อย/ มีผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กรหรือต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการน้อย (เจ้าหน้าที่ได้รับเสียงบ่นหรือถูกตำหนิ ปรากฏข้อลือที่อาจพาดพิงคนภายในหน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส)	ความรุนแรงของผลกระทบปานกลาง/ มีผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กร/ หรือต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการปานกลาง (เจ้าหน้าที่ร้องเรียนหรือถูกลงโทษทางวินัย มีหน่วยตรวจสอบของหน่วยงานหรือหน่วยตรวจสอบจากภายนอกเข้าไปตรวจสอบข้อเท็จจริง)	ความรุนแรงของผลกระทบมีความสำคัญ/ มีผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กรหรือต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการมาก (ผู้บริหารถูกตำหนิหรือถูกร้องเรียน ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบ เรื่องความโปร่งใส สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง และสังคมให้ความสนใจ)	ความรุนแรงของผลกระทบมีความสำคัญ/ มีผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กรหรือต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการมากที่สุด /เกิดความเสียหายต่อรัฐ พนักงานถูกข่มขู่ ความผิดเข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม

ตารางที่ ๓ : ระดับความเสี่ยง (Risk Profile Map)

ระดับของความเสี่ยง (Risk Profile) กำหนดเกณฑ์ไว้ 5 ระดับ ได้แก่ สูงมาก สูง ปานกลาง น้อย น้อยมาก

ระดับผลกระทบ Impact	ระดับความน่าจะเป็น Likelihood				
	1 ยาก	2 เป็นไปได้น้อย	3 อาจเป็นไปได้	4 เป็นไปได้มาก	5 แน่نون
5 สูงมาก	E : Extremely high (สูงมาก)	E : Extremely high (สูงมาก)	E : Extremely high (สูงมาก)	E : Extremely high (สูงมาก)	E : Extremely high (สูงมาก)
4 สูง	M : Moderate ปานกลาง	H : Hight (สูง)	H : Hight (สูง)	E : Extremely high (สูงมาก)	E : Extremely high (สูงมาก)
3 ปานกลาง	L : Low (น้อย)	M : Moderate ปานกลาง	M : Moderate ปานกลาง	H : Hight (สูง)	H : Hight (สูง)
2 น้อย	L : Low (น้อย)	L : Low (น้อย)	L : Low (น้อย)	M : Moderate ปานกลาง	H : Hight (สูง)
1 น้อยมาก	L : Low (น้อย)	L : Low (น้อย)	L : Low (น้อย)	L : Low (น้อย)	M : Moderate ปานกลาง

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	โอกาส	ผลกระทบ	ค่าความเสี่ยงรวม
๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต				
๑.๑	การพิจารณาคำขอในลักษณะใกล้เคียงกัน แต่มีโอกาที่จะพิจารณาโดยใช้ดุลยพินิจต่างกัน เพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ยื่นคำขอ	๓	๔	๑๒ (สูง)
๑.๒	การเรียกรับผลประโยชน์จากผู้ยื่นคำขอ เพื่อให้การดำเนินการรวดเร็วขึ้น	๓	๔	๑๒ (สูง)
๒. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ				
๒.๑	การให้ความช่วยเหลือหรือผ่อนผันให้แก่นิติบุคคลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง หรือการออกหลักเกณฑ์ที่เอื้อประโยชน์	๒	๓	๖ (น้อย)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	โอกาส	ผลกระทบ	ค่าความเสี่ยงรวม
๒.๒	การประวิงเวลาในการแสวงหา พยานหลักฐาน หรือขาดการ ตรวจสอบควบคุม เร่งรัดในการ ดำเนินงาน เพื่อให้เกิดช่องทางใน การเรียกรับผลประโยชน์	๒	๓	๖ (น้อย)
๓. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง				
๓.๑	การกำหนดคุณสมบัติของผู้ยื่น ข้อเสนอ รายละเอียดของขอบเขต ของงาน (TOR) และเกณฑ์การให้ คะแนนที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ยื่น ข้อเสนอรายใดรายหนึ่ง เพื่อเรียกร รับสินบน หรือประโยชน์อื่นใด	๓	๓	๙ (ปานกลาง)
๓.๒	การประมาณราคากลางสูงกว่า ความเป็นจริง	๓	๓	๙ (ปานกลาง)
๓.๓	การพิจารณาผลการประกวดราคา ทางอิเล็กทรอนิกส์ อาจมีการให้ คะแนนที่เอื้อประโยชน์ให้ผู้ยื่น ข้อเสนอรายใดรายหนึ่ง	๒	๓	๖ (น้อย)
๓.๔	การตรวจรับงานไม่ครบถ้วนตาม ขอบเขตของงาน (TOR) อาจมีการ เรียกรับสินบนหรือผลประโยชน์อื่น ใด เพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้าง ผ่านการตรวจรับงาน	๑	๓	๓ (น้อย)
๔. ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล				
๔.๑	การสรรหา แต่งตั้ง โยกย้าย พนักงาน มีการเอื้อประโยชน์ให้ พวกพ้องหรือเครือญาติ	๕	๔	๒๐ (สูงมาก)

๒. มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง

ที่	รูปแบบ พฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต		
๑.๑	การพิจารณาคำขอในลักษณะใกล้เคียงกัน แต่มีโอกาที่จะพิจารณาโดยใช้ดุลยพินิจต่างกัน เพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ยื่นคำขอ	๑. พัฒนาระบบออนไลน์ (e-Service) เพื่อติดตามสถานะ การพิจารณาคำขออนุมัติ อนุญาต
๑.๒	การเรียกรับผลประโยชน์จากผู้ยื่นคำขอ เพื่อให้การดำเนินการรวดเร็วขึ้น	๒. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูล เพื่อให้สาธารณชนรับทราบขั้นตอนการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
๒. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ		
๒.๑	การให้ความช่วยเหลือหรือผ่อนผันให้แก่นิติบุคคลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง หรือการออกหลักเกณฑ์ที่เอื้อประโยชน์	จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ก่อนการออกหลักเกณฑ์หรือประกาศที่เกี่ยวข้อง
๒.๒	การประวิงเวลาในการแสวงหาพยานหลักฐาน หรือขาดการตรวจสอบควบคุม เร่งรัดในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดช่องทางการเรียกรับผลประโยชน์	๑. จัดอบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายระเบียบ และคำสั่งที่เกี่ยวข้อง ๒. ผู้บังคับบัญชากำกับดูแล ควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างใกล้ชิด ให้ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด
๓. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง		
๓.๑	การกำหนดคุณสมบัติของผู้ยื่นข้อเสนอ รายละเอียดของขอบเขตของงาน (TOR) และเกณฑ์การให้คะแนนที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ยื่นข้อเสนอรายใดรายหนึ่ง เพื่อเรียกรับสินบน หรือประโยชน์อื่นใด	คณะกรรมการจัดทำขอบเขตของงาน (TOR) ตรวจสอบรายละเอียดของขอบเขตของงาน (TOR) ทุกรายการที่คิดว่าจะมีความเสี่ยง และระบุที่มาหรือเหตุผลในการกำหนดรายละเอียดของขอบเขตของงาน (TOR) ให้ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้
๓.๒	การประมาณราคากลางสูงกว่าความเป็นจริง	๑. คณะกรรมการจัดทำราคากลาง ระบุข้อมูลรายละเอียดที่มาหรือเหตุผลในการกำหนดราคากลางในทุกรายการที่ตรวจสอบแล้วคิดว่าจะมีความเสี่ยง ๒. คณะกรรมการกำหนดราคากลาง ปฏิบัติตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุดที่ กค ๐๔๓๓.๒/ว ๒๐๖ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เรื่อง คู่มือแนวทางประกาศรายละเอียดข้อมูล

ที่	รูปแบบ พฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
		ราคากลางและการคำนวณราคากลางเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐ กรณีใช้ราคาที่ได้มาจากการสืบราคาจากท้องตลาด ระบุ ว่า “การสืบราคาจากท้องตลาดต้องสืบราคาให้เหมาะสมกับขอบเขตของงานหรือคุณลักษณะที่จะซื้อหรือจ้าง โดยสืบราคาไม่น้อยกว่า ๓ ราย”
๓.๓	การพิจารณาผลการประกวดราคาทางอิเล็กทรอนิกส์ อาจมีการให้คะแนนที่เอื้อประโยชน์ให้ผู้ยื่นข้อเสนอรายใดรายหนึ่ง	๑. คณะกรรมการพิจารณา ผลการประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ ตรวจสอบรายละเอียดทุกรายการที่มีความเสี่ยงให้ทำการระบุที่มาของเอกสารหลักฐานการเสนอราคาต่าง ๆ ๒. ฝ่ายสื่อสารองค์กรจัดทำป้ายประกาศเผยแพร่การปฏิบัติตามนโยบายไม่รับของขวัญ (No Gift Policy) โดยไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ และสื่อสารให้บุคลากรของสำนักทุกคน รวมถึงบริษัทผู้เข้ายื่นรับงานจัดซื้อจัดจ้าง รับทราบนโยบายอย่างทั่วถึง และให้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด
๓.๔	การตรวจรับงานไม่ครบถ้วนตามขอบเขตของงาน (TOR) อาจมีการเรียกรับสินบนหรือผลประโยชน์อื่นใด เพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้าง ผ่านการตรวจรับงาน	คณะกรรมการตรวจรับงาน จัดทำรายการตรวจสอบ (Checklist) เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของผู้รับจ้างและมีการออกไปตรวจการดำเนินงานจริง (Onsite) ให้เป็นไปตามเงื่อนไขขอบเขตของงาน (TOR) ทุกรายการอย่างละเอียดทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ
๔. กระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณ		
๔.๑	การสรรหา แต่งตั้ง โยกย้ายพนักงาน มีการเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้องหรือเครือญาติ	จัดทำประมวลจริยธรรมของผู้ปฏิบัติงาน และแนวปฏิบัติ Do's & Don'ts พร้อมทั้งเผยแพร่ให้พนักงานรับทราบ และถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด